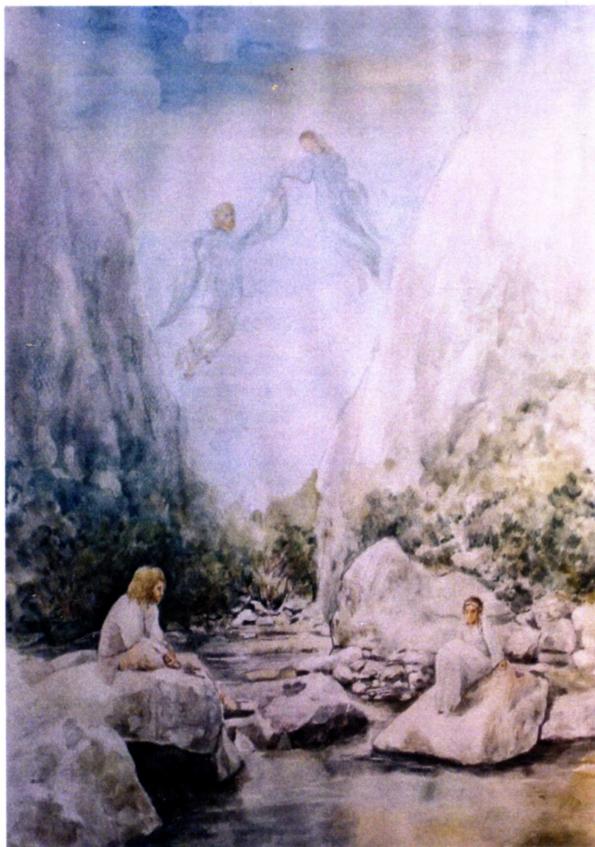

Добриви дани

МИРЈАНА ЛЕХНЕР

ИЛУСТРАЦИЈЕ ЛИКОВА И СУСРЕТА
ИЗ РОМАНА
ДОРОТЕЈ

ОКТОБАР – НОВЕМБАР 2020.

Миру Лехнер сам први пут видео једног дана на Рзаву, док је упркос несносној припеки цртала некакав пањ, који је бујица избазила на обалу.

Чини ми се да је то било у јулу 1965. године.

Био је свакако месец јул, али за годину баш нисам сасвим сигуран.

Пар стотина корачаји узводно, на Уском виру, збивала се уобичајена летња врева: дечурлија је јурцала по острву – спруду између два речна рукавца, по обали су се попут туљана излежавали потавнели трагаоци за здрављем јер се тих година унаоколо причало да сунце годи кожи и да продужава век, док су локални лафови и шмекери покушавали да скрену на себе пажњу извесне цице која је тих дана приспела у варош. Један је већ три ипо минута ронио дремајући на дну вира као баракуда, други је скакао ласту директно са пута, трећи је мазним и назалним гласом приповедао фришке фазоне са београдске шрафте, четврти је приказивао невиђени купаћи дрес директно прибављен са тршћанског Понте Роса.

Да, био је јул и биле су то оне године: нико од нас ништа није имао, што значи да нам је читав свет припадао, јер најлепше ствари су и онако бесплатне, довољно је да имаш очи и нешто духа.

Мира је седела на стени плавог шкриљца и цртала свој пањ. Не, дакле, онај лепи крајолик према југозападу, онај процеп између Клокоча и Жираша у позадини и окуку реке у првом плану, за којим би множина поsegла.

Не знам да ли сам тада све то у потпуности схватао, но свакако сам наслућивао смисао Мириног избора.

Крајолик који јој се нудио био је одиста живописан, а пањ је био све друго сем леп. Чворугав, са покиданим жилама и са кором која је попут крпа са њега висила: да, био је то упечатљив призор, драма, сурова борба преживљавања и опстанка.

Тако је почело наше пријатељство. Кажем то зато да бих нагласио: овде нисам да оцењујем, разврставам и објашњавам. Нисам објективан. Нити се, да право речем, као помало старомодан, пасе демоде, сналазим баш најбоље у замршеним преплетајима свих оних праваца.

Ја бих да јавим ово: мене је Мирино сликарство свих ових година крепило и соколило. Већу похвалу не бих ни умео да изрекнем, а ни за себе више не бих тражио.

Био је то на почетку, а такав је све до сада остао, чаровити свет трава и мрава, рогоза и врба, вилиних коњица и локвања, водених демона и барских утвара, вила језеркиња и вила бродарица. Када бих се мало боље загледао, угледао бих у плавкастој измаглици нимбу Калипсо. И Нептуна са трозупцем, окруженог свитом својих пратиља најада и пратилаца тритона.

Свет Мириних слика је лиричан и бајколик, али никада сладуљав и јефтино допадљив.

Она никада није направила ни један компромис.

Храбра и отресита, следила је свој путељак кроз гостиш и врзину. Уосталом, зар то није њен омиљени пејзаж? Следила је само свој унутарњи компас.

Никада јој није било лако, али шта мари! То је судбина свих слободних и усправних људи који заслужују да се за њих каже: *Ecce homo!*

Добрило Ненадић

МИРЈАНА ЛЕХНЕР ДРАГИЋ рођена је 28. 7. 1936. године у Београду. Академију примењених уметности, графички одсек, завршила је у Београду 1963. године, у класи професора Михајла Петрова. Члан је УЛУПУДС-а од 1970. Статус слободног уметника има од 1965. године. По завршетку студија бавила се илустровањем, опремом књига, ликовно-педагошким радом и сликањем. Била је низ година спољни сарадник Археолошког музеја Србије, Завода за заштиту културних споменика Новог Сада, Завода за заштиту културних споменика Југославије, Музеја града Београда, Војвођанског музеја, Музеја у Сремској Митровици и Одељења за археологију Филозофског факултета у Београду. У књизи Лепенски вир, др Драгослава Срејовића (1969) године, радила је уметничке цртеже.

Студијска путовања: Италија, Француска (1970-71), Грчка, Израел.

Њене слике налазе се у приватним колекцијама и државним музејима у земљи: Музеј града Београда, Музеј Рударства у Бору, Музеј у Сmederevској Паланци, Народни музеј у Београду, Народни музеј у Нишу, Народни музеј у Ужицу, Народни музеј у Зрењанину, Народни музеј у Суботици, Историјски музеј у Београду...

Слике су јој заступљене и у музејима у иностранству: Музеј Ане Франк у Њујорку, Јеврејски музеј у Атини... Сарађивала са више галерија у Паризу, Израелу, у Хрватској, Црној Гори и Босни и Херцеговини.

1977. у Дечијем вртићу *Лептирић* на Дорђолу, на стаклу је осликала 7.5 m² "Спорт код животиња", као и лампе са симболима.

Др Жељко Драгић, историчар и новинар из Беча, који је за докторску дисертацију узео тему "Кладовски транспорт", поводом седамдесет година од страдања Јевреја из средње Европе, посветио је неколико страница Мирјаниној изложби, одржаној у Кладову 2012. Њене слике су и на корицама исте књиге.

У Израелу 2012. године, у кибуцу Ган Шмуел, група потомака преживелих из Кладовског транспорта, организовала је, поводом 70 година од страдања 1200 људи, значајну манифестацију, којој су присуствовали амбасадори Србије и Аустрије и велики број гостију. Било је изложено неколико Мирјаниних радова, који су остали у Израелу.

ЗНАЧАЈНИЈЕ САМОСТАЛНЕ ИЗЛОЖБЕ

Имала је велики број самосталних изложби у земљи и иностранству.

У Ариљу је први пут излагала 1999. године.

Изложбе после 2000. године:

2002—Београд, Галерија СИНГИДУНУМ, "Чипке моје тетке", "Њих не смемо заборавити", "Синагоге"

2002—Софија, ЕСПЕРАНСА 2002, промоција Јеврејског календара-каталога

2005—Суботица поводом 100 година суботичке синагоге у Панчеву

2006—"Синагога као уметничко наслеђе" Народни музеј Зрењанин поводом

110 година синагоге и 65 година Холокауста

2006 - "Синагога као уметничко наслеђе" Историјски архив Панчево поводом

Европског дана јеврејске културе

2007 - "Синагога као уметничко наслеђе" ЈОНС одабрао и отворио уметнички критичар Андреј Тишма

- 2007 - "Синагога као уметничко наслеђе" галерија КЦ "Лаза Костић", изложбу отворио градоначелник Сомбора
- 2008 - "Сарајевска Хагада као инспирација" галерија СКЦ Нови Београд
- 2009 - "Сарајевска Хагада као инспирација" Народни Музеј Ужице, Јокановића кућа
- 2011 - "Пут ка светlosti" "Кућа Ђуре Јакшића"
- 2011 - "Сарајевска Хагада као инспирација и синагоге" Народни музеј Београда (Синагога-Ниш)
- 2012 - "Нада је заувек остала на Дунаву"(посвећена страдању-Кладовски транспорт , галерија Центра за културу Кладово
- 2012 - "Нада је заувек остала на Дунаву" и "Пут ка обећаној земљи" Народни музеј-Зрењанин
- 2014 - "Дунав и легенде" Центар за културу Кладово
- 2016—"Мајка, дете и жена - жена хероина", Дом Слободишка Крушевац
- 2017 - "Њих не смемо заборавити", галерија СКЦ Нови Београд
- 2018 - "Њих не смемо заборавити", ЈО Нови Сад
- 2018 - "Њих не смемо заборавити", Центар за културу Пожаревац
- 2018 - "Изабрани ...", Јеврејски историјски музеј, у склопу манифестације МУЗЕЈИ ЗА 10
- 2019 - "Нада је остала на Дунаву", ОШ "Вук Караџић" Кладово

ГРУПНЕ ИЗЛОЖБЕ

Учествовала је на бројним группним изложбама. Најважније су: Златно перо, Октобарски салон, Мајски салон, Цртеж и мала пластика, Мали формат, Традиционално -модерно...

Са сценографијом "Виолиниста на крову" за позориште "Краљ Давид" учествовала на 12. Међународном тријеналу позоришта сценографије и костима у Новом Саду.

2003. Промоција књиге "Сан између слике и речи" Мирјане Лехнер Драгић и Иване Миланков. Приказ књиге дао је др Владета Јеротић у издању Гутембергове Галаксије.

НАГРАДЕ

1993. Годишња награда УЛУПУДС-а за ликовно остварење за изложбу "Мостови Живота" на КНУ,

2002. Годишња награда за изложбу у СИНГИДУНУМ-у

2002. награда за изложбу "Чипке моје тетке Ерне" и "Њих не смемо заборавити".

2006. Годишња награда УЛУПУДС-а за изложбу "Синагога као уметничко наслеђе" и друга остварења.

2013. Награда за животно дело УЛУПУДС-а

Ликовно-педагошким радом бавила се и у ЈОБ-у, водила је ликовну секцију "Леон Коен". За позориште "Краљ Давид" урадила је низ сценографија као што су: "Мирјамина коса", "Виолиниста на крову", "Јосиф и његова браћа".

Сценографије су награђиване више пута.

1995. године, постала је члан THE BEN URI GALLERY The London Jewish Museum of Art.

Људи кажу да, када некога познајеш из младости, заувек наставиш да га гледаш кроз призму невиних надања и очекивања од живота. Са платформе заједничких суючавања са изазовима, које су пред њих постављале људске, или прилике диктиране околностима, израсло је Добрилово и Мирјанино дело, као круна вишедеценијског пријатељства, са једне и њихових појединачно импресивних, уметничких биографија са друге стране.

Добрилов изванредан одећај за ритам и метрику речи нашишао је на пуну компатибилност са Мирјаниним цртачким умећем. Начин употребе линије, одаје дубоку и дуготрајну посвећеност коришћењу њених изражajних могућности и изградњи композиционих решења. У крјем ефекту, ничег тешког и монументалног нема у Мирјаниним радовима. Чак и кад се бави тешким и озбиљним темама и ликовима, њено дело поседује неку прозрачност и лакоћу, који буде наду. Тај осећај темељи се, пре свега, на умећу да, наизлед овлаш нанетим линијама, које обавезно сугеришу израстање и покрет, изгради чврсту и стабилну структуру. Ритам бојених наноса, дефинисан такође линеарно, у задатим гамама, из позадине, потпомаже такво композиционо устројство у целини.

Ипак, фрагментарно, сваки лик је комплексна студија за себе. Употпуњен делићима амбијента који га објашњавају, он се готово пред очима посматрача гради као резултантна животних прилика и властитих уверења и очекивања, обавезно пројектих сумњом.

Сличан приступ, испољио је и Добрило у оквирима вербалног кода. Одлични познаваоци људске природе, сами проистекли из искуства, утемељеног, како на великим историјским ломовима у којима су учествовали, тако и на периодима хармоније, њих двоје научили су да одвоје једне од других и да нужду посматрају као главни мотивациони елемент.

Дубоко разумевање које у посматрачу буди такав однос према ликовима и ситуацијама, укорењено је у властитом искуству, сталној потреби да се из њега искорачи и анксиозности коју ствара осећај да је то немогуће.

Мада се један део критичара не би сложио, мени се чини да је дело продужени, видљиви ентитет творца. У разговорима са Мирјаном, схватила сам количину њене жеље да испоштује замисао пријатеља и дубину сумње да ли то ради како треба. Разумевање за грешке и неминовност људских страдања, никад не израста из осећаја супериорности, већ управо из сумње да ли смо дорасли задатку.

Сања Софијанић

ИЗДАВАЧ

БИБЛИОТЕКА АРИЉЕ

„Установа за библиотечко – информациону делатност и културни туризам“

ГРАДСКА ГАЛЕРИЈА

ДИРЕКТОР: Марија Алексић

ОРГАНИЗАТОР ГАЛЕРИЈСКОГ ПРОГРАМА: Сања Софијанић